

Η ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΩΣ ΕΝΙΑΙΑ ΟΝΤΟΤΗΤΑ

ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με αφορμή τη δημοσίευση του ενδιαφέροντος άρθρου ανασκόπησης με τίτλο «Εξελίξεις στην καρδιαγγειακή απεικόνιση, προϊόν συλλογικής προσπάθειας των μελών της Ομάδας εργασίας απεικονιστικών τεχνικών της καρδιάς στο πρώτο τεύχος της Καρδιολογικής Επιθεώρησης υπό την νέα Συντακτική επιτροπή, θεώρησα σκόπιμο να παραθέσω το χρονικό της δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Καρδιαγγειακής Απεικόνισης (EACVI) και της αντίστοιχης Ελληνικής Πολυδύναμης Ομάδας Απεικονιστικών Τεχνικών (ΠΟΕΑΤ) και να εκθέσω τις προοπτικές και τους στόχους τους.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Την δεκαετία του '90 δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά οι Ομάδες Εργασίας (OE) της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας (ΕΚΕ), με σκοπό την προαγωγή επι μέρους τομέων της Καρδιολογίας απο εξειδικευμένους στο γνωστικό αντικείμενο μέλη της. Στο καταστατικό της ESC του 1991, άρθρο 4, προβλέπονταν η δημιουργία Ενώσεων (Associations) η Συμβουλίων (Councils) με σκοπό την προαγωγή της συνεργασίας ομοειδούς γνωστικού αντικείμενου ομάδων εργασίας (The objectives of the Associations are set out in the Statutes (Article 4) and the By-Laws (§ IV).

Η δεκαετία του 2000 βρίσκει τόσο τις Ευρωπαϊκές Ομάδες όσο και τις Ελληνικές σε πλήρη ανάπτυξη με ευάριθμα μέλη και έντονες επιστημονικές δραστηριότητες- Brainstorming meetings, ICNC για την Πυρηνική Καρδιολογία και την αξονική τομογραφία της καρδιάς, EUROECHO για την Υπερηχοκαρδιολογία και EURO-CMR για την μαγνητική τομογραφία της καρδιάς, με τη χώρα μας να συμμετέχει στη διοργάνωση τους. Στα μέσα της δεκαετίας του 2000 διαφαίνεται η ανάγκη για ομαδοποίηση των ομοειδών ειδικοτήτων σε μεγαλύτερες ενότητες. Τούτο επισημαίνουν με τις κοινές τους θέσεις για το μέλλον της καρδιαγγειακής απεικόνισης οι Πρόεδροι των απεικονιστικών OE σε άρθρο που δημοσιεύθηκε το 2006, που ουσιαστικά απετέλεσε την απαρχή της συνεργασίας των OE.¹

Ένα χρόνο αργότερα, στη γενική συνέλευση των μελών κατά τη διάρκεια του Πανευρωπαϊκού Καρδιολογικού Συνεδρίου στη Βιέννη 2007, εγκρίνεται σχεδόν ομόφωνα – με μεμονωμένες μόνο αντιρρήσεις - η δημιουργία του Συμβουλίου Καρδιαγγειακής Απεικόνισης (ΣΚΑ) (Council of Cardiovascular Imaging) με συνιστώσες την European Association of Echocardiography, Working Group on Nuclear Cardiology and CT, Working Group on Cardiovascular Magnetic Resonance, European Association of Percutaneous Interventions, and Working Group on Computers in Cardiology με πρώτο Πρόεδρο τον Καθηγητή F. Rademakers (BE),

Στην δεκαετία που διάγουμε τα Συμβούλια (Councils) θα μετασχηματιστούν πλέον σε ενώσεις Υποειδικοτήτων της Καρδιολογίας (Subspecialties Associations) μεταξύ των οποίων η πολυπληθής Ευρωπαϊκή Ένωση Καρδιαγγειακής Απεικόνισης (EACVI), η όποια απορρόφησε το Συμβούλιο Καρδιαγγειακής απεικόνισης (CCVI) και την Ευρωπαϊκή Ένωση Υπερηχοκαρδιογραφίας (Association of Echocardiography) διαδικασίες που ξεκίνησαν στις 22 Ιουνίου του 2012 με καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της διοικητικής δομής το 2014.² Η EACVI συμπεριλαμβάνει πλέον τους Τομείς (Sections) Υπερηχοκαρδιογραφίας, Μαγνητικού Συντονισμού Καρδιάς, καθώς και τον Τομέα Πυρηνικής Καρδιολογίας και Αξονικής Τομογραφίας Καρδιάς.³ Εδώ θα πρέπει να μνημονεύσουμε τον σημαντικό ρόλο του τότε εκλεγμένου Προέδρου της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας, Καθηγητή Π. Βάρδα ο οποίος μαζί με τους Adam Torbicki (V-P), Luc Pierard (ESC Board), Sophie Squarta (SC) συμμετείχαν στην επιτροπή για τον τελικό μετασχηματισμό των Ομάδων σε Ενώσεις Υποειδικοτήτων της Καρδιολογίας.

Η EACVI με την νέα της δομή, το περιοδικό European Heart Journal Cardiovascular Imaging, τα συνέδρια EuroEcho-Imaging, EuroCMR-ICNC, το web learning και άλλες υπηρεσίες προσφέρει στα μέλη της:

1. Αναβάθμιση της σταδιοδρομίας: Παρέχει εκπαίδευση και πιστοποίηση ικανότητας διενέργειας ειδικών τεχνικών και προγραμμάτων εργαστηρίων,

που συμβάλλουν στην διεύρυνση των επαγγελματικών δυνατοτήτων των μελών της.

2. Χρηματοδότηση για εκπαίδευση και έρευνα στους νέους ειδικούς με στόχο την απόκτηση εμπειρίας και ικανοτήτων σε υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικά κέντρα της Ευρώπης.
3. Κέντρο ενημέρωσης Καρδιολόγων για τον προσανατολισμό σε εργαστήρια και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Στην Ελλάδα μέλη της Ελληνικής Καρδιολογικής Εταιρείας (ΕΚΕ) με μετεκπαίδευση ή ενδιαφέρον στην αναιμάκτη Καρδιολογία, συνέστησαν τις αντίστοιχες με την Ευρωπαϊκή Καρδιολογική Εταιρεία (ESC) Ομάδες Εργασίας. Μεταξύ των πρώτων, ήταν της Υπερηχοκαρδιογραφίας (ΟΕΥ) και της Πυρηνικής Καρδιολογίας (ΟΕΠΚ). Οι πρώτες συνεδριάσεις των Ομάδων ελάμβαναν χώρα κυρίως σε Νοσοκομεία και μετά την αποπεράτωση του κτιρίου της ΕΚΕ στο αμφιθέατρο της. Ιστορικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι το Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών, ήταν ο πρώτος τόπος της τακτικής συνάντησης των μελών της ΟΕΥ και το γραφείο της ΕΚΕ για τα πρώτα μέλη της ΟΕΠΚ που προυρχοντο από τα πρώτα Νοσοκομεία που διέθεταν Εργαστήρια Πυρηνικής Ιατρικής για εξετάσεις της καρδιάς (Νοσοκομείο Αλεξάνδρα, Ναυτικό Νοσοκομείο, Ιπποκράτειο Νοσοκομείο κλπ)

Η ΟΕΥ, απετέλεσε την πλέον πολυάριθμη και δραστήρια Ομάδα, και λόγω της ευρύτερης χρήσης της τεχνικής στην κλινική πράξη αλλά και ως επακόλουθο του γεγονότος ότι οι συσκευές, οι χρήσεις τους και τα δικαιώματα που απορρέουν εξ' αυτών ήταν στην αποκλειστική δικαιοδοσία των Καρδιολόγων. Οι Ομάδες που αντιπροσώπευαν τις άλλες τρεις απεικονιστικές τεχνικές παρέμειναν ολιγάριθμες παρά τη ζήτηση και το ενδιαφέρον νέων Καρδιολόγων. Τούτο θα μπορούσε να ερμηνευτεί από την αδυναμία συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων Καρδιολόγων στη διενέργεια και ερμηνεία απεικονιστικών εξετάσεων καρδιοπαθών που υποβάλλονται σε δοκιμασίες πρόκλησης ή διερεύνησης ισχαιμίας, σε εργαστηριακούς χώρους ευθύνης άλλων ειδικοτήτων. (Ακτινολογία – Πυρηνική Ιατρική).

Τελικά έγινε κατανοητό ότι η συνεργασία των δύο ειδικοτήτων - που σήμερα φαίνεται ότι εξελίσσεται ικανοποιητικά - βελτίωνε την ποιότητα, την ασφάλεια και την αξιοπιστία εξετάσεων που συνεχώς εξελίσσονται και απαιτούν περισσότερη εξειδίκευση.

Η ύπαρξη τεσσάρων απεικονιστικών τεχνικών που προσέφεραν παρόμοιες διαγνωστικές πληροφορίες, με πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κατά περίπτωση πάθησης, δημιούργησαν ανταγωνιστικό

κλίμα και οπαδούς με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση για το ποια τεχνική είναι η καταλληλότερη και τελικά ο κλινικός Καρδιολόγος να παραπέμπει τους ασθενείς του για απεικόνιση εκεί που υπήρχε η εγνωσμένη εμπειρία (local expertise). Ενώπιον αυτής της πολυδιάσπασης και των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο προς την κατεύθυνση της Ομαδοποίησης συναφών υποειδικοτήτων, το 2008 κατά τη διάρκεια του Σεμιναρίου των Ομάδων Εργασίας, συναντήθηκαν τα Προεδρεία και τα μέλη των ΟΕ Υπερηχοκαρδιογραφίας, Πυρηνικής Καρδιολογίας και Μαγνητικού Συντονισμού, με θέμα τον σχηματισμό Πολυδύναμης Ομάδας Εργασίας Καρδιαγγειακής Απεικόνισης (ΠΟΕΚΑ). Το πόρισμα της συνάντησης υποβλήθηκε υπό μορφή κοινής πρότασης και το ΔΣ με την απόφαση 6/2008 ομόφωνα ενέκρινε κατ' αρχήν τη δημιουργία της ΠΟΕΚΑ με την προϋπόθεση ότι θα έχει την έγκριση των μελών και των τριών Ομάδων Εργασίας.

Το μοντέλο της σύμπτυξης ομοειδών υποειδικοτήτων σε ενώσεις (Associations) στην Ευρώπη, ακολουθήθηκε και από την ΕΚΕ αργότερα για όλες τις σχηματισμένες ΟΕ (περίπου 23 στον αριθμό) και στις 22/03/2013 το ΔΣ της ΕΚΕ μετά από δύο χρόνια διαβούλευσης και συζητήσεων με τους Προέδρους και τα μέλη και των άλλων ΟΕ αποφάσισε να προχωρήσει στη δημιουργία δεκατριών (13) Πολυδύναμων ΟΕ ως εξής:

1. ΟΕ Αιμοδυναμικής και Επεμβατικής Καρδιολογίας (ΟΕ Αιμοδυναμικής και Επεμβατικής, ΟΕ Οξέων Ισχαιμικών Συνδρόμων).
2. ΟΕ Υπερηχοκαρδιολογίας
3. ΟΕ Απεικονιστικών Τεχνικών (CT, MRI, Nuclear)
4. ΟΕ Ηλεκτροφυσιολογίας και Βηματοδότησης
5. ΟΕ Αρτηριακής Υπέρτασης
6. ΟΕ Κλινικής Καρδιολογίας (ΟΕ Δοκιμασίας Κόπωσης, Φυσιολογίας της Άσκησης και Αποκατάστασης, ΟΕ Ποιότητα Ζωής και Ψυχοκοινωνικής Καρδιολογίας, ΟΕ Επιδημιολογίας, Πρόληψης και Μεταβολικού Συνδρόμου, ΟΕ Φαρμακολογίας και Καρδιαγγειακών Φαρμάκων, ΟΕ Επαγγελματικής Πράξης Καρδιολόγων)
7. ΟΕ Βαλβιδοπαθειών, Συγγενών Καρδιοπαθειών Ενηλίκων και Πνευμονικής Υπέρτασης (ΟΕ Βαλβιδοπαθειών, ΟΕ Συγγενών Καρδιοπαθειών Ενηλίκων, ΟΕ Πνευμονικής Υπέρτασης)
8. ΟΕ Καρδιακής Ανεπάρκειας
9. ΟΕ Μυοκαρδιοαπειών και Κληρονομικών Παθήσεων (ΟΕ Μυοκαρδιοπαθειών και

Νοσημάτων Περικαρδίου, ΟΕ Βασικής, Μεταφραστικής Έρευνας και Κληρονομικών Παθήσεων)

10. ΟΕ Αορτής και Περιφερικών Αγγείων
11. ΟΕ Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (CPR) και Εντατικής Θεραπείας
12. ΟΕ Καρδιοχειρουργικής
13. ΟΕ Νοσηλευτικής στην Καρδιολογία

Οι Πολυδύναμες Ομάδες θα διατήρησαν την υπάρχουσα δομή και λειτουργία τους κατά τη μεταβατική περίοδο 2013-2014 με την προοπτική να αναδείξουν τα νέα Προεδρεία τους με τις εκλογές του 2014.

Στην ΠΟΕ απεικονιστικών τεχνικών δεν εντάχθηκε η ΟΕ της Υπερηχοκαρδιολογίας με το σκεπτικό της αναμονής «όταν θα υπάρξει αντίστοιχη πετυχημένη διοικητική συνένωση στην Ευρωπαϊκή Καρδιολογική Εταιρεία. (Επιστολή Προέδρου ΟΕ προς ΕΚΕ 29/10/12). Τελικά το 2013-2014 ολοκληρώθηκε από την ESC η διοικητική συνένωση όλων των απεικονιστικών τεχνικών όπως αναμενόταν, με τη δημιουργία της EACVI. Το γεγονός αυτό ελπίζεται να άρει την επιφυλακτικότητα και να κλείσει την παραμένουσα εκκρεμότητα στον Ελληνικό χώρο με μια ενιαία ΠΟΕ απεικόνισης, εναρμονισμένης στα Ευρωπαϊκά δρώμενα

Προοπτικές και στόχοι της ΠΟΕ Απεικονιστικών Τεχνικών ως ενιαίας οντότητας.

- Πιστοποίηση της ικανότητας και γνώσης όλων των συνιστωσών καρδιακής απεικόνισης (υπερηχοκαρδιογραφίας - Πυρηνικής Καρδιολογίας - αξονικής τομογραφίας - Μαγνητικού Συντονισμού καρδιάς) με καθορισμό επιπέδων εκπαίδευσης (COGATS) των μελών.
- Τυποποίηση των προγραμμάτων εξειδίκευσης στις απεικονιστικές τεχνικές ως προς το χρόνο, τρόπο, εκπαιδευτές και εκπαιδευτικά ιδρύματα σε συνεργασία με τις συναφείς ειδικότητες (Ακτινολογία, Πυρηνική Ιατρική).
- Διεκδίκηση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των μελών. Ο μεγάλος αριθμός μελών της ΠΟΕΑΤ θα αποτελέσει ισχυρό μοχλό πίεσης της ΕΚΕ προς τις κρατικές υπηρεσίες, τα Ευρωπαϊκά και Διεθνή Fora για την επίλυση συνολικών και όχι μεμονωμένων διεκδικήσεων.
- Σύνδεση με την αντίστοιχη Ευρωπαϊκή EACVI και συντονισμός του εκπαιδευτικού προγράμματος ώστε στο μέλλον οι νέοι Καρδιολόγοι να είναι επαρκώς προετοιμασμένοι ώστε να τους αναγνωριστεί η επάρκεια για υποειδικότητες που ξεκίνησε στους κόλπους της ESC.

- Κατάρτιση ενιαίου προγράμματος με κοινές συνεδρίες στα ΣΟΕ και στο ετήσιο συνέδριο ώστε να καταστεί παραγωγικότερη για τα μέλη και οικονομικότερη για την ΕΚΕ επιστημονική δραστηριότητα. Άλλη ικανοποίηση και μεταδοτικότητα νοιώθει ο ομιλητής από μια γεμάτη αίθουσα και άλλη το να μιλά μπροστά μόνο στους επόμενους ομιλητές και προέδρους όπως συμβαίνει συνήθως. Άλλες προσλαμβάνουσες έχει ο νέος ειδικευόμενος και ο επαγγελματίας καρδιολόγος από τη σύνθετη απεικόνιση και άλλη από την ανάλυση της κινητικής του Ρουβιδίου στην PET τομογραφία της καρδιάς που δεν πρόκειται εύκολα να βιώσει στη σταδιοδρομία του. Αλλιώς θα προσανατολιστούν προς τις απεικονιστικές τεχνικές οι νέοι καρδιολόγοι όταν θα μάθουν να ερμηνεύουν όλοι τη γκάμα τους θητεύοντας σε ημεδαπά κέντρα με ανεπτυγμένα τμήματα καρδιακής απεικόνισης και αλλιώς όταν θα απαιτηθεί σε καιρούς οικονομικής κρίσης να ξενιτεύονται για να μάθουν λίγο παραπάνω 3D-Echo η CMR, η CT για να καταστούν ανταγωνιστικοί στο μέλλον.
- Προαγωγή και μεθόδευση του ερευνητικού έργου
- Εκπόνηση κατευθυντηρίων οδηγιών σε Εθνικό επίπεδο.

Αντί επιλόγου

Η νέα συντακτική επιτροπή της Ελληνικής Καρδιολογικής Επιθεώρησης έθεσε σε υψηλή προτεραιότητα την προβολή του έργου των Ομάδων Εργασιών καθιερώνοντας ειδική σελίδα με όλες τις επιστημονικές και διοικητικές δραστηριότητες των μελών. Την προσπάθεια αυτή, ελπίζουμε να την αγκαλιάσουν και να την συνδράμουν όλοι οι Καρδιολόγοι. Θα είμαστε πάντα κοντά τους.

Βιβλιογραφία

1. The future of cardiovascular Imaging. A joint statement from the European Association of Echocardiography and the working groups on Cardiovascular magnetic Resonance, computers in Cardiology and Nuclear Cardiology . European Heart Journal 2006,
2. From the European Association of Echocardiography to the European Association of cardiovascular Imaging Eur.Heart Journal 2013;34,321
3. <http://www.escardio.org/The-ESC/Communities/European-Association-of-Cardiovascular-Imaging-EACVI/Welcome-to-EACVI>.